

ارزیابی و تحلیل عملکرد دهیاری‌ها با تأکید بر رویکرد حکمروایی شایسته مورد مطالعه: روستاهای بخش مرکزی شهرستان اردبیل

بهرام ایمانی^{۱*} و بهروز فتحی^۲

تاریخ پذیرش: ۱۱ خرداد ۱۳۹۸

تاریخ دریافت: ۱۶ آذر ۱۳۹۷

چکیده

انتخاب دهیار به عنوان مدیریت نوین روستایی را می‌توان به عنوان نقطه‌ی عطفی در تاریخ مدیریت روستایی به شمار آورد. دهیاری‌ها از بدو تشکیل تاکنون با استفاده از همیاری و مشارکت مردم و کمک‌های دولتی به منظور رفع نیازمندی‌های عمومی، بهبود و نظافت محیط، حفظ و نگهداری و بهره‌برداری از زیرساخت‌ها و غیره اقدام کرده‌اند. هدف از پژوهش حاضر، بررسی کارکرد دهیاری‌ها در چهارچوب حکمروایی شایسته از دیدگاه ساکنان روستاهای بخش مرکزی شهرستان اردبیل است. تحقیق حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و بر اساس ماهیت، توصیفی تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش ۳۴ روستای دارای دهیاری با جمعیت ۲۸۱۹۹ نفر و ۸۱۵۱ خانوار است. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۶۷ نفر برآورد گردید. پراکندگی تعداد نمونه‌ها در روستاها متناسب با جمعیت آن‌ها توزیع گردید و انتخاب نمونه‌ها در روستاها به صورت تصادفی سیستماتیک بوده‌است. به منظور ارزیابی عملکرد دهیاران از هشت شاخص حکمروایی خوب (مشارکت، قانونمندی، پاسخ‌گویی، مسئولیت‌پذیری، عدالت محوری، توافق جمعی، شفافیت، کارایی و اثربخشی) در قالب ۶۰ گویه استفاده گردید. پرسشنامه با پرسش‌های بسته در قالب طیف پنج گزینه‌ای لیکرت طراحی گردید. روایی صوری پرسشنامه به وسیله پانل اساتید متخصص تأیید قرار گرفت. میزان پایایی کل پرسشنامه بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۷۸۴ به دست آمد. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای با میانگین ۲/۰۷ نشان داد حکمروایی شایسته روستاهای بخش مرکزی اردبیل پایین‌تر از حد متوسط است. نتایج نشان می‌دهد که کارکرد دهیاری‌ها بر اساس حکمروایی شایسته از دیدگاه ساکنان روستاهای بخش مرکزی اردبیل کمتر از حد متوسط ارزیابی می‌شود و در شرایط مطلوبی نیست.

کلمات کلیدی: مدیریت روستایی، ارزیابی عملکرد، دهیاری، حکمروایی شایسته، شهرستان اردبیل

۱- استادیار جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه محقق اردبیلی

۲- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی

*- نویسنده مسئول: Bahram_imani60@yahoo.com

مقدمه

در فرایند برنامه‌ریزی و توسعه روستایی، مدیریت جایگاه و نقش بسیار مهمی دارد. بدون مدیریت روستایی مشروع و کار آمد و بدون نهادهای مردمی و مشارکتی، اهداف توسعه روستایی تحقق نخواهد یافت (رضوانی، ۱۳۹۱). امروزه نهاد دهیاری به عنوان نهادی جدید مدیریت روستا را بر عهده گرفته است که یکی از ویژگی‌های دهیاری مشارکت فعال آن‌ها با اهالی در امور مختلف است و پیشرفت و توسعه هر دهیاری و البته میزان موفقیت آن‌ها در جلب مشارکت مردمی نهفته است (مأموریان و همکاران، ۱۳۹۰).

مفهوم حکمروایی محلی کمتر از یک دهه است که با الهام از اصول حکمروایی خوب وارد ادبیات مدیریت محلی شده است، اما کارکرد ارزشمند آن در بهره‌برداری از حداقل منابع موجود با رویکرد اثر بخشی، شفافیت و پاسخگویی حکومت‌های محلی، برابری در ارائه خدمات و جلب مشارکت همه کنشگران عرصه مدیریتی محلی سبب شده است تا به سرعت مبنای ارزیابی حکومت‌های محلی مورد توجه قرار گیرد (دربان‌آستانه و رضوانی، ۱۳۹۳). نظام مدیریت کارآمد روستایی در عرصه روستا باید از طریق عقلانیت مبتنی بر مسئولیت، پاسخ‌گویی، وظیفه‌شناسی، حدشناسی، آینده‌نگری، قائل به مرحله‌بندی و تقدم و تأخر، پرکاربودن، اجتناب از تفاسیر فردی محقق می‌شود. مطالعات نشان می‌دهد که تقویت با هم کارکردن، قبول داشتن همدیگر، احترام گذاشتن به همدیگر، پذیرفتن تفاوت‌های همدیگر، ایفا کردن وظایف و سهم‌کاری توسط افراد و غیره اجتماعات روستایی می‌تواند به توسعه درون‌زایی مناطق روستایی توسط خود شهروندان روستایی مساعدت کند (حیدری ساربان و ابراهیم‌پور، ۱۳۹۴).

با توجه به نقش مدیریتی روستا در توسعه و همچنین فعالیت نزدیک به دو دهه دهیاری‌ها، ارزیابی کارکرد دهیاری‌ها در چهارچوب حکمروایی شایسته از دیدگاه مردم و شناخت

موانع و مشکلات آن‌ها برای افزایش توانمندی‌ها و رفع کاستی‌ها امری بسیار حیاتی است که می‌تواند در رشد و بالندگی دهیاری‌ها و به تبع آن توسعه روستاها نقش مهمی ایفا نماید و بستر لازم برای افزایش کارایی مدیریت روستایی ایجاد شود. روستاهای بخش مرکزی شهرستان اردبیل که مشتمل بر ۸۶ روستا می‌باشد، در سرشماری سال ۱۳۹۵، دارای ۴۸۸۳۶ نفر جمعیت و ۱۴۲۳۵ خانوار بوده است که از این تعداد ۶۴ روستا شامل نهاد دهیاری می‌باشد و در مجموع ۴۶ دهیار، دهیاران این ۶۴ روستا هستند که ۴۶ روستا به صورت مجزا دارای دهیاری است و ۱۸ روستا زیر نظر دهیاری روستاهای هم‌جوار اداره می‌شود، این بخش نیز مانند سایر نقاط دارای دهیاری، نیازمند ارزیابی از عملکرد دهیاران خود می‌باشد تا بتوان با آگاهی از نقاط ضعف و قوت، برای توسعه روستا برنامه‌ریزی کرد.

حکمروایی بیانگر کیفیت روابط بین مردم و حکومت است که تعامل و تصمیم‌گیری را به وجود می‌آورد (شنگ، ۲۰۱۰). در اصل قانون‌محوری حکمروایی خوب مستلزم وجود چارچوب قانونی مناسب و عادلانه‌ای است که بی‌طرفانه اعمال شود و حامی تمام و کمال حقوق بشر، به ویژه در مورد گروه‌های اقلیت در مفهوم گسترده آن باشند. اعمال بی‌طرفانه قانون‌ها، مستلزم وجود نظامی قضایی مستقل و نیروی انتظامی بی‌طرف و فاسد است (برنامه توسعه سازمان ملل UNDP، ۲۰۰۴). حاکمیت قانون و قانونمندی به معنای آن است که همه امور اجتماعی و حکومت بر مبنای قانون استوار است و از قانون و نه از روابط شخصی تبعیت کند و تمام افراد و مقامات در تمام اعمال خود تابع قانون یعنی قواعد عام، کلی و علنی باشند که در گذشته توسط مقام مقنن وضع شده است. اصل مسئولیت‌پذیری و نتیجه طبیعی و منطقی اصل حاکمیت قانون

1- Sheng

2- United Nations Development Programme

است. شفافیت به معنای قراردادن اطلاعات جامع و درستی از عملکرد و اقدامات حکومت برای شهروندان خواهد بود. شفافیت دولت محلی در برابر شهروندان، حق آنان برای آگاهی و اطلاع از امور است و این امر ارزیابی منصفانه عملکردها را ممکن می‌کند (غرایاق زندگی، ۱۳۸۶).

در رابطه با اصل اجماع‌گرایی، در جامعه روستایی، کنشگران متعدد و گروه‌هایی با منافع مختلف وجود دارد که وظیفه حکمروایی روستایی، میانجی‌گری بین دیدگاه‌ها و منافع مختلف موجود در سطح جامعه روستایی، به منظور دستیابی به توافقات گسترده درباره آنچه که بهترین منافع را برای آحاد روستاییان در پی دارد و نیز نحوه دستیابی به آن است. این کار مستلزم وجود ارتباط و تلاش مشترک میان بخش‌های مختلف دولتی، خصوصی و روستائیان به ویژه سازمان‌های غیردولتی و نهادهای اجتماعی موجود در سطح روستاست. در همین رابطه، حکمروایی روستایی خوب، باید یک چشم انداز وسیع بلندمدت درباره توسعه پایدار انسانی و چگونگی دستیابی به آن داشته‌باشد. تحقق چنین امری فقط در سایه نزدیک‌شدن دیدگاه‌ها و منافع مختلف در جامعه روستایی ممکن است (عظیمی‌آملی و رکن‌الدین افتخاری، ۱۳۹۳). اصل مشارکت شامل مهیاکردن منبع مردمی محلی و حمایت از داده‌های درونی در داخل برنامه‌هایی برای ایجاد کارایی و تأثیرات مؤثر است. مشارکت به معنای درگیرشدن بسیار نزدیک مردم در فراگردهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی مؤثر بر زندگی آنان است که از شرط‌های آن، وجود تمایل به تقسیم قدرت و تصمیم‌گیری از جانب نظام سیاسی و حکومت است (سجادی و صادقی، ۱۳۸۷). مشارکت مردم در روند توسعه نزد صاحب نظران از چنان اعتباری برخوردار است که بعضاً توسعه را معادل مشارکت دانسته و یا مشارکت را وسیله و هدف توسعه ذکر کرده‌اند (طالب، ۱۳۷۶).

اصل عدالت و برابری بیانگر این است که رفاه و بهبودی

و مکمل آن است. در جامعه‌ای که دولت نقش اساسی و تعیین‌کننده در تدوین سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی ایفا می‌کند، سازمان‌های دولتی و وابسته به آن در مقایسه با مردم از اختیارات و قدرت فراوان برخوردارند. بر این اساس بر مبنای (تناسب مسئولیت با اختیارات) مقام‌ها و مدیران اجرایی به همان اندازه که دارای صلاحیت قانونی هستند، باید به همان اندازه نیز مسئول شناخته شوند (دربان‌آستانه و رضوانی، ۱۳۹۳). حکمروایی روستایی نیازمند آن است تا نهادها و فرایندها، به همه ذی‌نفعان خدمات ارائه کنند و این امر زمانی امکان‌پذیر است که نهادها و فرایندها، مسئولان و تصمیم‌گیران، به خواست‌ها، انتظارات و نیازهای افراد و گروه‌های روستایی، حساس و مسئول باشند و در برابر روستائیان پاسخگو باشند (عظیمی‌آملی و افتخاری، ۱۳۹۳). از سوی دیگر اصل پاسخگویی شرط اساسی حکمروایی روستایی است. واژه پاسخگویی، فرایندی را شرح می‌دهد که توسط آن سازمان‌ها، مدیران و انجمن‌های محلی روستایی، مسئول نتایج تصمیم‌ها و فعالیت‌هایشان هستند. پاسخگویی نیروی پیش‌برنده‌ای است که بر بازیگران کلیدی فشار می‌آورد تا در قبال عملکرد خود مسئول باشند و از عملکرد خوب خدمات عمومی اطمینان حاصل کنند. در واقع پاسخگویی اهرمی است که برای افزایش کنترل مسئولان و تصمیم‌گیرندگان به کار می‌رود. به تعبیری دیگر پاسخگویی فرایندی را شرح می‌دهد که توسط آن نه فقط بخش دولتی، بلکه حتی بخش‌های خصوصی و جامعه مدنی، مسئول نتایج تصمیم‌ها و فعالیت‌هایشان هستند (عظیمی‌آملی و افتخاری، ۱۳۹۳). منظور از شفافیت در حکمروایی خوب دسترسی آزاد به اطلاعات توسط افرادی است که تحت تأثیر تصمیمات و اقدامات دولت محلی قرار می‌گیرند که به منظور ارزیابی تصمیمات و اقدامات دولت محلی در چارچوب قانون‌ها و مقررات مدون می‌باشد. شفافیت همچنین به معنای قابل فهم بودن کافی و آسان اطاعات ارائه شده می‌باشد. فرایندها، نهادها و اطلاعات به طور مستقیم برای افراد ذی‌ربط در دسترس

یک جامعه به تضمین این امر بستگی دارد که همه اعضای آن احساس کنند که سهم و نقشی در آن دارند و خود را از جریان اصلی جامعه مستثنی تصور نکنند. این حالت مستلزم آن است که همه گروه‌ها و به ویژه گروه‌های آسیب‌پذیر، برای بهبود یا حفظ بهبود و رفاه خود، فرصت داشته باشند. در حکمروایی روستایی، ایجاد فرصت‌های مناسب برای تمامی روستاییان در زمینه ارتقای وضعیت رفاهی آن‌ها، تلاشی در جهت تخصیص عادلانه منابع و مشارکت تمام مردم در اعلام نظر و تصمیم‌گیری، نوعی عدالت محسوب می‌شود. کارایی و اثربخشی حکمروایی خوب روستایی، مستلزم وجود نهادها و فرایندهایی است که حاصل آن تأمین نیازهای جامعه، توأم با بهترین استفاده از منابع در دسترس باشد. به عبارت دیگر، حکمروایی روستایی به معنای آن است که فرایندها و نهادها نتایجی را ایجاد کنند که نیازهای جامعه را برآورده ساخته و در عین حال، استفاده مطلوب را از منابع در دسترس داشته باشند. مفهوم اثر بخشی و کارایی در چارچوب حکمروایی روستایی، دربرگیرنده استفاده پایدار از منابع طبیعی و حفظ محیط زیست نیز می‌شود (عظیمی‌آملی و افتخاری، ۱۳۹۳).

در رابطه حکمروای خوب روستایی مطالعات متعددی توسط پژوهشگران صورت گرفته است از جمله این مطالعات، پژوهش دادورخانی و همکاران (۱۳۹۰) است که به منظور بررسی نقش حکمروایی خوب در جهت کاهش فقر روستایی انجام دادند به این نتیجه رسیدند که حکمروایی خوب با داشتن شاخص‌هایی مانند مشارکت، قانون‌گرایی و غیره از طریق راهکارهای افزایش مشارکت فقرا، افزایش قابلیت‌های فقرا از طریق افزایش میزان دسترسی به بازار، ایجاد تور ایمنی مناسب در برابر شوک‌های اقتصادی و تأمین امنیت فقرا در برابر انواع مشکلات سبب کاهش فقر می‌گردد. اجزا شکوهی و ایستگلدی (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان بررسی تحلیل عوامل زمینه‌ساز

حکمروایی خوب به این نتیجه رسیدند که متغیر اعتماد اجتماعی بالاترین ارتباط را با کیفیت برقراری حکمروایی خوب دارد. حسام و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی که به منظور سنجش رضایت‌مندی از عملکرد دهیاری‌ها با رویکرد حکمروایی خوب روستایی در شهرستان گنبد انجام دادند، دریافتند که رضایت از دهیاری‌ها در این دهستان در وضع مطلوبی قرار دارد. نوروزی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی که با هدف ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها بر اساس شاخص‌های حکمروایی خوب در بخش مرکزی شهرستان اصفهان انجام دادند به این نتیجه رسیدند بین دهیاری‌های منطقه مورد مطالعه بر اساس شاخص‌های مورد مطالعه تفاوت معنی‌داری وجود دارد و عملکرد تمام دهیاری‌ها در شاخص‌های مذکور، کمتر از حد مطلوب است. حیدری ساربان و همکاران (۱۳۹۶) نیز به ارزیابی اثرات حکمروایی بر توسعه گردشگری روستایی در شهرستان نیر پرداختند و به این نتیجه رسیدند که بهبود شاخص‌های حکمروایی سبب توسعه مناطق روستایی در همه ابعاد و به ویژه اقتصاد و گردشگری روستایی می‌گردد. نجارزاده و همکاران (۱۳۹۶) نیز به بررسی اثر سرمایه اجتماعی بر حکمروایی خوب و پایداری جوامع روستایی در دهستان گودین شهرستان کنگاور پرداختند و به این نتیجه رسیدند که آثار غیر مستقیم سرمایه اجتماعی با پایداری اقتصادی اجتماعی دارای رابطه معنادار است. همچنین سرمایه فرهنگی، رابطه میان حکمروایی خوب روستایی و پایداری اجتماعی- فرهنگی را تعدیل می‌کند. مریتا و زائلک^۱ (۲۰۰۷) در پژوهشی که به منظور بررسی نقش قانون در حکمروایی خوب و توسعه پایدار انجام دادند به این نتیجه رسیدند که حکمروایی خوب در مدیریت منابع طبیعی، اقتصاد و توسعه پایدار دارای نقش اساسی و مهمی است. بئر^۲ (۲۰۱۴) در تحقیقی که با هدف بررسی اهمیت

1- Morita and Zaelke

2- Beer

پژوهش حاضر از لحاظ هدف در زمره تحقیقات کاربردی و از لحاظ ماهیت و روش جزء تحقیقات پیمایشی از نوع توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش ۶۴ روستای دارای دهیاری بخش مرکزی شهرستان اردبیل است ۴۶ روستا به صورت مجزا دارای دهیاری است و ۱۸ روستا زیر نظر دهیاری روستاهای هم‌جوار اداره می‌شود. جهت تعیین روستاهای منتخب از هر طبقه جمعیتی به روش تصادفی، ۳۴ روستا با جمعیت ۲۸۱۹۹ نفر و ۸۱۵۱ خانوار انتخاب گردید. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۶۷ نفر برآورد گردید.

$$n = \frac{\frac{z^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left[\frac{z^2 pq}{d^2} - 1 \right]} \quad (1)$$

N=حجم جامعه آماری

n=حجم نمونه

Z=مقدار متغیر نرمال واحد استاندارد، که در سطح اطمینان

۹۵ درصد برابر ۱/۹۶ می‌باشد

P=مقدار نسبت صفت موجود در جامعه است. اگر در اختیار

نباشد می‌توان آن را ۵/۰ در نظر گرفت. در این حالت مقدار

واریانس به حداکثر مقدار خود می‌رسد. q=درصد افرادی که

فاقد آن صفت در جامعه هستند (q=1-p).

d=مقدار اشتباه مجاز

پراکندگی تعداد نمونه‌ها در روستاها متناسب با جمعیت آن-

ها و روش انتخاب نمونه در هر روستا به صورت تصادفی

سیستماتیک بوده است (جدول ۳).

جهت گردآوری اطلاعات مورد نیاز از دو شیوه کتابخانه‌ای

و میدانی بهره گرفته شد. جهت عملیاتی‌سازی متغیرهای

پژوهش از هشت شاخص حکمروایی خوب (مشارکت،

قانونمندی، پاسخگویی، مسئولیت‌پذیری، عدالت‌محوری، توافق

جمعی، شفافیت، کارایی و اثربخشی) در قالب ۶۰ گویه بر

رهبری و حکمروایی محلی در جوامع روستایی انجام داد، دریافت که بین رهبری و حکمروایی محلی در جوامع روستایی ارتباط قوی وجود دارد و از طریق فضاهای موجود و بر اساس مقیاس فضایی در خدمت دولت هستند. المنافی و همکاران^۱ (۲۰۱۴) نیز در پژوهشی که به منظور بررسی نقش حکومت‌های محلی در توسعه روستایی مصر انجام دادند دریافتند که بسیاری از سازمان‌های محلی روستایی در منطقه مورد مطالعه فاقد هماهنگی در منابع مالی و مشارکت در جامعه هستند که یک چالش بزرگ در توسعه روستایی محسوب می‌گردد.

مواد و روش‌ها

شهرستان اردبیل بین عرض جغرافیایی ۳۸ درجه و ۱۵ دقیقه شمالی و طول جغرافیایی ۴۸ درجه و ۱۸ دقیقه شرقی قرار دارد مساحت آن ۱۱۰۸۱ کیلومتر مربع است. از شمال با مشکین‌شهر، از جنوب با گیوی، از شرق با نمین و از غرب با نیر همسایه است. و در ۲۱۹ کیلومتری تبریز و ۵۷۸ کیلومتری تهران واقع شده است. شهرستان اردبیل دارای ۳ بخش، ۳ شهر، ۱۱ دهستان و ۱۸۰ روستا است.

جدول ۱. تقسیمات سیاسی شهرستان اردبیل

نام بخش	مرکز بخش	نام دهستان
مرکزی	اردبیل	ارشق شرقی، بالقلو، سردابه، شرقی، کلخوران،
هیر	هیر	هیر، فولاد لوی جنوبی، فولاد لوی شمالی
ثمرین	ثمرین	غربی، دوجاق

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

بر اساس آمار موجود تعداد روستاهای بخش مرکزی شهرستان اردبیل برابر با ۸۶ روستا است که از این تعداد ۶۴ روستا دارای دهیاری است و در مجموع ۴۶ دهیار، دهیاری این ۶۴ روستا هستند. ۴۶ روستا به صورت مجزا دارای دهیاری است و ۱۸ روستا زیر نظر دهیاری روستاهای هم‌جوار اداره می‌شود.

اساس مطالعات سایر پژوهشگران استفاده گردید.

جدول ۲. تقسیمات سیاسی بخش مرکزی اردبیل

نام بخش	تعداد روستا	تعداد خانوار	تعداد جمعیت
دهستان ارشق شرقی	۲۵	۹۷۰	۳۴۰۳
دهستان باللغو	۱۸	۲۳۳۴	۱۹۳۶۹
دهستان سردابه	۲۳	۵۵۹۱	۱۹۳۶۹
دهستان شرقی	۹	۲۳۶۲	۷۹۶۲
دهستان کلخوران	۱۲	۲۹۸۷	۱۰۰۴۸
مرکزی اردبیل	۸۶	۱۴۲۳۵	۴۸۲۳۵

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵

(جدول ۴). در نهایت جهت تجزیه و تحلیل یافته‌های حاصل از پرسشنامه از آزمون t- test برای بررسی دیدگاه سرپرستان خانوار از عملکرد دهیارها استفاده گردید.

ابزار مورد استفاده در این پژوهش، پرسشنامه با پرسش‌های بسته در قالب طیف لیکرت است که روایی صوری آن بر اساس نظر کارشناسان و متخصصان مورد بررسی و تغییر و در نهایت مورد تأیید قرار گرفت. میزان پایایی کل آن بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۷۸۴ برآورد گردید که بیانگر این امر است که پرسشنامه مذکور توانایی بررسی متغیرهای پژوهش را داراست

جدول ۳. پراکنش پرسشنامه‌های خانوار در روستاهای نمونه

روستا	جمعیت	خانوار	نمونه	درصد	روستا	جمعیت	خانوار	نمونه	درصد
آق قلعه	۷۳	۲۰	۱	۰/۲۷	تبراقلو	۶۶۶	۱۹۲	۹	۲/۴۵
کل تپه	۷۲	۲۱	۱	۰/۲۷	قلعه جوق	۶۷۵	۲۱۳	۱۰	۲/۷۲
زردآلو	۸۷	۲۹	۱	۰/۲۷	وکیل آباد	۸۶۸	۲۳۸	۱۱	۲/۹۹
تازه کند رضاآباد	۱۷۶	۴۳	۲	۰/۵۴	خشکه رود	۸۹۱	۲۳۸	۱۱	۲/۹۹
الماس	۱۳۵	۴۴	۲	۰/۵۴	سامیان	۸۹۱	۲۵۵	۱۱	۲/۹۹
ساوجبلاغ	۱۵۳	۴۷	۲	۰/۵۴	قره‌تپه	۸۳۳	۲۵۶	۱۲	۳/۲۶
اردی	۱۶۳	۵۰	۲	۰/۵۴	نوران	۹۲۷	۲۵۸	۱۲	۳/۲۶
حسنعلی کندی	۱۸۰	۵۱	۲	۰/۵۴	حمل آباد	۱۰۶۹	۲۶۵	۱۲	۳/۲۶
گلی	۱۶۴	۵۳	۲	۰/۵۴	گرجان	۸۷۶	۲۶۸	۱۲	۳/۲۶
اروانق	۱۸۵	۵۵	۲	۰/۵۴	عموقین	۱۴۰۰	۳۸۷	۱۷	۴/۶۳
خواجه بلاغی	۲۲۵	۷۶	۳	۰/۸۱	طالب قشلاقی	۱۴۰۹	۴۰۰	۱۸	۴/۹۰
شهریور	۲۲۹	۹۴	۴	۱/۰۸	کرکرک	۱۳۴۶	۴۰۹	۱۸	۴/۹۰
جمادی	۳۲۸	۹۵	۴	۱/۰۸	حکیم قشلاقی	۱۵۷۱	۴۱۰	۱۸	۴/۹۰
پیر آق‌قر	۳۱۵	۹۷	۴	۱/۰۸	آقبلاغ آقاجان خان	۱۳۰۵	۴۱۲	۱۹	۵/۱۷
ینگجه	۳۷۹	۱۰۷	۵	۱/۳۶	انزاب علیا	۱۶۵۹	۵۰۲	۲۳	۶/۲۶
بنفشه درق	۳۶۰	۱۰۸	۵	۱/۳۶	امیدچه	۱۶۳۹	۵۰۳	۲۳	۶/۲۶
رضی آباد	۴۱۲	۱۲۳	۶	۱/۶۳	شام اسبی	۲۸۱۷	۸۲۰	۳۷	۱۰/۰۸
آقچه کندی	۴۳۴	۱۲۶	۶	۱/۶۳	خیارک	۳۲۸۷	۸۸۶	۴۰	۱۰/۸۹
جمعیت: ۲۸۱۹۹		خانوار: ۸۱۵۱		نمونه: ۳۶۷				درصد: ۱۰۰	

منبع: محاسبات نگارنده، ۱۳۹۶

جدول ۴. میزان پایایی شاخص‌های مورد مطالعه

متغیرها	تعداد گویه	میزان پایایی	متغیرها	تعداد گویه	میزان پایایی
مشارکت	۱۰	۰/۸۶۹	توافق جمعی	۷	۰/۷۲۰
قانونمندی	۱۰	۰/۷۱۵	شفافیت	۵	۰/۸۲۵
پاسخ گوئی	۵	۰/۷۴۶	کارآیی و اثربخشی	۹	۰/۷۱۲
مسئولیت‌پذیری	۷	۰/۸۹۵	پایایی کل	۶۰	۰/۷۸۴
عدالت محوری	۷	۰/۷۹۷			

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۶

نتایج

نتایج توصیفی درباره ۳۶۷ افراد مورد مطالعه این تحقیق حاکی از آن است، که ۷۸ درصد پاسخ‌دهندگان مرد و ۲۲ درصد زن بوده‌اند. بر اساس یافته‌ها، ۵۶ نفر (۱۵/۳ درصد) از پاسخ‌دهندگان بی‌سواد، ۶۶ نفر (۱۸ درصد) تحصیلات ابتدایی، ۴۱ نفر (۱۱/۲ درصد) دارای مدرک سیکل، ۸۸ نفر (۲۴ درصد) دارای مدرک دیپلم، ۵۵ نفر (۱۵ درصد) کاردانی، ۴۵ نفر (۱۲/۳ درصد) لیسانس و ۱۶ نفر (۴/۴ درصد) از پاسخ‌دهندگان فوق لیسانس و بالاتر بودند. افراد مورد مطالعه در پنج گروه سنی زیر ۲۰ سال، بین ۲۱ تا ۲۹، بین ۳۰ تا ۳۹، بین ۴۰ تا ۴۹ و ۵۰ به بالا تقسیم‌بندی شده بود که براساس یافته‌های تحقیق تعداد ۳۰ نفر (۸/۲ درصد) در گروه اول یعنی زیر ۲۰ سال، در گروه دوم ۲۱ تا ۲۹ تعداد ۸۳ نفر (۲۲/۶ درصد)، در گروه سوم ۳۰ تا ۳۹ تعداد ۱۲۷ نفر (۳۴/۶ درصد)، گروه چهارم بین ۴۰ تا ۴۹ (۲۲/۱ درصد) و گروه پنجم ۵۰ به بالا تعداد ۴۶ نفر (۱۲/۵ درصد) قرار گرفتند. براساس یافته‌ها ۱۰۱ نفر از پاسخ‌دهندگان (۲۸ درصد) مجرد و ۲۶۶ نفر (۷۲ درصد) متأهل بودند. همچنین بر اساس یافته‌ها ۴۷ نفر از پاسخ‌دهندگان بیکار (۱۲/۸ درصد)، ۱۱۸ نفر کشاورز (۳۲/۱۵ درصد)، ۴۱ نفر کارگر (۱۱/۱۷ درصد)، ۲۶ نفر کارمند (۷/۰۸ درصد)، ۴۳ نفر خانه‌دار (۱۱/۷۱ درصد)، ۱۲ نفر دانشجو (۳/۲۶) و ۸۰ نفر (۲۱/۷۹ درصد) دارای شغل آزاد بودند. از بین ۳۶۷ نفر پاسخگویان به پرسشنامه‌ها، ۲۲ نفر (۶ درصد) سابقه سکونت کمتر از ۵ سال، ۳۱ نفر (۸ درصد) بین ۵ تا ۱۰ سال، تعداد ۳۶ نفر (۱۰ درصد) بین ۱۰ تا ۲۰ سال و ۲۷۸

نفر (۷۶ درصد) بالای ۲۰ سال سابقه سکونت در روستاهای مورد مطالعه را داشتند.

برای سنجش عملکرد دهیاری‌ها در چهارچوب حکمروایی شایسته از دیدگاه ساکنین منطقه مورد مطالعه برای هر یک از متغیرهای هشت‌گانه حکمروایی شایسته (مشارکت، قانونمندی، پاسخ‌گویی، مسئولیت‌پذیری، عدالت محوری، توافق جمعی، شفافیت، کارآیی و اثربخشی)، گویه‌های هر متغیر به صورت جداگانه بر اساس آزمون t تک نمونه‌ای مورد سنجش قرار گرفت و سپس برای سنجش نهایی، هر متغیر گویه‌های آن باهم تجمیع شدند و نتایج نهایی حاصل برای آن متغیر با استفاده از آزمون t تک نمونه‌ای استخراج شد. سپس با تجمیع متغیرهای هشت‌گانه حکمروایی، نتیجه نهایی انطباق کارکرد دهیاری‌ها بر مبنای حکمروایی شایسته حاصل شد.

نتایج حاصل جدول ۵ نشان داد که میانگین پاسخ ۳۶۷ نفر جامعه آماری منطقه مورد مطالعه، متغیر مشارکت (۲/۸۳)، متغیر قانونمندی (۲/۸۷)، متغیر پاسخ‌گویی (۲/۲۶)، متغیر مسئولیت‌پذیری (۲/۴۳)، متغیر عدالت محوری (۲/۵۶)، شاخص توافق جمعی (۲/۴۷)، شاخص شفافیت (۲/۶۶) و متغیر کارآیی و اثربخشی (۲/۶۷) را دارا هستند که با توجه به اینکه سطح معناداری تمام متغیرهای هشت‌گانه حکمروایی شایسته کمتر از ۱ درصد است، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که تمام متغیرهای مذکور به طور معنی‌داری پایین‌تر از حد متوسط عدد سه (عدد سه معادل ۶۰ درصد پاسخگویان) است.

جدول ۵. نتایج حاصل از آزمون t تک نمونه‌ای برای ارزیابی نهائی کارکرد دهیاری‌ها در چهارچوب حکمروایی شایسته از دیدگاه ساکنین روستاهای بخش مرکزی اردبیل برای متغیرهای هشتگانه حکمروایی

اختلاف بافاصله ۹۵ درصد		انحراف از معیار	انحراف از میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	میانگین	t	متغیرهای هشتگانه
حد بالا	حد پایین							
-۰/۱۲۷	-۰/۲۱۱	۰/۴۱۱۶	-۰/۱۶۸۹	۰/۰۰۰	۳۶۶	۲/۸۳	-۷/۸۶۳	مشارکت
-۰/۰۹۷۸	-۰/۱۴۸۰	۰/۲۴۴۵۵	-۰/۱۲۲	۰/۰۰۰	۳۶۶	۲/۸۷	-۹/۶۲۷	قانونمندی
-۰/۶۹۳۰	-۰/۷۷۲۰	۰/۳۸۴۹۶	-۰/۷۴	۰/۰۰۰	۳۶۶	۲/۲۶	-۳۶/۴۵۴	پاسخگویی
-۰/۵۱۳۶	-۰/۶۱۱۴	۰/۴۷۶	-۰/۵۶۲	۰/۰۰۰	۳۶۶	۲/۴۳	-۲۲/۶۲۰	مسئولیت‌پذیری
-۰/۳۷۴۶	-۰/۴۹۲۷	۰/۵۷۵۲۵	-۰/۴۳۳۶۳	۰/۰۰۰	۳۶۶	۲/۵۶	-۱۴/۴۴۱	عدالت محوری
-۰/۴۸۵۲	-۰/۵۷۲۶	۰/۴۲۳۹	-۰/۴۳۳۶۳	۰/۰۰۰	۳۶۶	۲/۴۷	-۲۳/۸۴۸	توافق جمعی
-۰/۲۹۳۳	-۰/۳۷۸۱	۰/۴۱۳۴۴	-۰/۴۳۳۶۳	۰/۰۰۰	۳۶۶	۲/۶۶	-۱۵/۵۵۵	شفافیت
-۰/۲۹۲۷	-۰/۳۶۴۳	۰/۳۴۸۶۳	-۰/۳۲۸	۰/۰۰۰	۳۶۶	۲/۶۷	-۱۸/۰۵۰	کارایی و اثربخشی

منبع: محاسبات نگارنده، ۱۳۹۶

بود که وضعیت کارکرد دهیاری‌ها بر اساس حکمروایی شایسته در منطقه مورد مطالعه، در شرایط مطلوبی قرار ندارد، تأیید می‌شود (جدول ۶).

نتایج حاصل از یافته‌های این پژوهش با توجه به مرور پیشینه با پژوهش انجام شده توسط نوروزی و همکاران (۱۳۹۶) مبنی بر ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها بر اساس شاخص‌های حکمروایی خوب همخوانی دارد زیرا در هر دو پژوهش عملکرد دهیاران پائین‌تر از حد مطلوب ارزیابی گردید. از سوی دیگر پژوهش حسام و همکاران (۱۳۹۴) مبنی بر سنجش رضایتمندی از عملکرد دهیاری‌ها بر اساس رویکرد حکمروایی خوب نشان داد که رضایت از دهیاری‌ها در وضع مطلوبی قرار دارد، لذا این نتایج با یافته‌های پژوهش حاضر مغایرت دارد.

برای اتخاذ نتیجه نهایی کارکرد دهیاری‌ها بر اساس متغیر هشت‌گانه حکمروایی شایسته، ۸ متغیر حکمروایی شایسته باهم تجمیع شدند، میانگین ۲/۰۷ به دست آمد که از میانگین حد متوسط که برابر ۳ هست، کمتر است و با توجه به اینکه سطح معناداری بدست آمده کمتر از ۱ درصد است، از این رو نتیجه گیری می‌شود که متغیر حکمروایی نیز به طور معنی داری از حد متوسط (۳) پایین‌تر می‌باشد. بنابراین می‌توان گفت ارزیابی کلی و نهایی کارکرد دهیاری‌ها بر اساس حکمروایی شایسته از دیدگاه ساکنین روستاهای بخش مرکزی اردبیل کمتر از حد متوسط ارزیابی می‌شود و در شرایط مطلوبی نیست. با توجه به این که سطح معناداری در هر یک از متغیرهای هشت‌گانه حکمروایی شایسته و همچنین تجمیع ۸ متغیر، باهم، رقمی کمتر از آلفا ۰/۰۱ را نشان می‌دهد، فرضیه اصلی تحقیق که بیانگر این

جدول ۶. نتایج حاصل از آزمون t تک نمونه‌ای برای ارزیابی کارکرد دهیاری‌ها در چهارچوب حکمروایی شایسته از دیدگاه ساکنین روستاهای بخش مرکزی اردبیل

اختلاف بافاصله ۹۵ درصد		انحراف از معیار	انحراف از میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	میانگین	t	متغیر
حد بالا	حد پایین							
-۰/۸۹۵۱	-۰/۹۴۷۶	۰/۲۵۵۸۱	-۰/۹۲۱	۰/۰۰۰	۳۶۶	۲/۰۷	-۶۸/۹۹۹	حکمروایی

منبع: محاسبات نگارنده، ۱۳۹۶

دهیاران بر اساس حکمروایی خوب در سطح مطلوبی قرار نداشت. از عوامل منفی که بر این امر تأثیرگذار بودند می‌توان عدم پاسخ قانع‌کننده دهیار به روستائیان و عدم برنامه‌ریزی و ساماندهی مناسب را نام برد که باعث گردیده دهیار پاسخگوی شکایات مردم نباشد و مردم رضایت‌چندانی از پاسخگویی دهیار نداشته باشند، این موارد بیانگر عدم مسئولیت‌پذیری دهیار می‌باشد زیرا عدم آگاه‌سازی مردم روستا از امور حساس و عدم واگذاری مسئولیت به افراد توانمند بیانگر عدم توجه دهیار به خواسته‌های مردم است که خطا و اشتباه مدیریت محلی را نشان می‌دهد. این موارد در نهایت منجر به این می‌گردد که کار جمعی، رابطه بین دهیار و مردم، توافقات بین گروه‌های مختلف مردم و کاهش اختلاف نظر بین روستائیان افزایش یابد و رابطه و تعامل بین سه نهاد دولتی، خصوصی و مدنی تحت تأثیر قرار گیرد و منافع جمعی در پروژه‌های عمرانی و خدماتی اولویتی نداشته باشد.

عدم دسترسی مناسب دهیار مناسب دهیار به آمار و اطلاعات بروز و قرار دادن آن در اختیار روستائیان، شفافیت در تنظیم حساب‌های مالی و نبود برنامه‌ریزی منسجم برای آینده شفافیت فعالی‌های دهیاری را مخدوش می‌کند که به دنبال آن کارایی و اثربخشی دهیاران و فرآیند برنامه‌ریزی مورد تهدید قرار می‌گیرد، زیرا نبود برنامه‌ریزی باعث می‌گردد اعتبارات اختصاص‌یافته به روستا در چارچوب بودجه هزینه نگردد و هزینه‌های روستا افزایش یابد، از سوی دیگر در جهت نهادینه‌کردن کمک مردم در زمینه‌های مختلف، اقدامات و فعالیت‌های مثبتی انجام نگیرد و دهیار نتواند عدالت در روستا و حمایت از اقشار ضعیف و کم‌درآمد را در اولویت قرار دهد و در زمینه تخصیص بهینه منابع و امکانات گام مثبتی بردارد.

در ادامه سعی شده است تا پیشنهادات و راهکارهای اجرایی جهت برطرف کردن این روند در منطقه مورد مطالعه اشاره گردد:

دهیاری به عنوان نهادی جدید، مدیریت بخشی از امور روستا را به عهده گرفته است. شکی نیست که خصوصاً به دلیل جدید بودن این نهاد، وجود قانون و مقررات مناسب برای شکل‌گیری این نهاد و تعریف و تنظیم روابط آن با سایر نهادها ضروری است، اما بر این ضرورت حقوقی نباید به اندازه‌ای تأکید شود که از عرف‌های محلی و امکانات وسیع آنها برای توسعه و ثبات این نهاد مهم و جدید غفلت شود. از طرف دیگر مهمترین ویژگی‌های دهیاری مشارکت فعال آنها با اهالی در امور مختلف است و پیشرفت و توسعه هر دهیاری و البته میزان موفقیت آن‌ها در جلب مشارکت عمومی نهفته است. تحقق مشارکت عمومی هر روستا موکول و مشروط به میزان شناخت، هوشیاری و درایت دهیاری در به کارگیری عرف‌های محلی جهت جلب و بسیج نیروی مردم برای انجام وظایف است.

عملکرد دهیاری‌ها بر اساس حکمروایی شایسته نشانه‌ای از حرکت به سوی اجرای نظام جدید مدیریت روستایی مبتنی بر مشارکت‌های محلی است که می‌تواند تحولی را در فرآیند مدیریت و توسعه روستاها ایجاد کند. در این تحقیق برای سنجش نهایی کارکرد دهیاری‌ها در چهارچوب حکمروایی شایسته به لحاظ متغیرهای هشتگانه حکمروایی شایسته در روستاهای مورد مطالعه از ۸ متغیر حکمروایی خوب استفاده شد. ابتدا برای هر یک از این متغیرها به صورت جداگانه آزمون t تک نمونه‌ای اجرا شد که نتایج حاصل از آن نشان داد که میانگین پاسخ ۳۶۷ نفر جامعه آماری منطقه مورد مطالعه، برای متغیر مشارکت (۲/۸۳)، متغیر قانونمندی (۲/۸۷)، متغیر پاسخگویی (۲/۲۶)، متغیر مسئولیت‌پذیری (۲/۴۳)، متغیر عدالت محوری (۲/۵۶)، متغیر توافق جمعی (۲/۴۷)، متغیر شفافیت (۲/۶۶) و متغیر کارایی و اثربخشی (۲/۸۹) می‌باشد که پایین‌تر از حد متوسط (۳) است.

همانگونه که نتایج پژوهش نشان داد شاخص‌های عملکرد

خبری مناسب عملکرد دهیاری‌ها، انتشار به‌موقع گزارش‌ها و نشریات اطلاع‌رسانی محلی به مردم و توجه به دیدگاه‌های آنان در اولویت‌بندی اجرای پروژه‌های عمرانی و خدماتی می‌تواند راهگشا باشد؛

نظارت و پیگیری‌های لازم و کافی نسبت به کارکرد دهیاران در منطقه مورد مطالعه از سوی اهالی صورت نمی‌گیرد، لازم است تا روستائیان به فعالیت‌های دهیاران نظارت کافی داشته باشند و ضمن قدردانی از کارهای مثبت، پیگیر امورات روستا باشند.

نداشتن برنامه جامع دهیاری‌ها در بخش مورد مطالعه، باعث شده است تا کارکرد دهیاران از دیدگاه ساکنان، مطلوب ارزیابی نشود، لازم است تا دهیاران برنامه جامع و قانونمند در چارچوب شرح وظایف خود داشته باشند، این برنامه‌ها می‌توانند کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت برای روستا و روستائیان اجرا شوند.

نتایج استخراجی پرسشنامه‌ها در منطقه مورد مطالعه نشان می‌دهد که قدم مهمی در زمینه صندوق قرض الحسنه و کمک به نیازمندان روستایی انجام نشده است، بنابراین تشکیل گروه‌ها و سازمان‌های غیردولتی مختلف مانند ایجاد قرض الحسنه، کمک به افراد نیازمند در روستا با کمک دهیاری می‌تواند موجب تحقق متغیرهای حکمروایی شایسته شود. در این صورت از ظرفیت‌های فرهنگ روستا و حیات و مناسبات زندگی روستایی استفاده می‌شود. دهیاران لازم است این ظرفیت‌ها را کشف کنند، بشناسند و برای آن برنامه‌ریزی کنند؛

یکی از پایه‌های مهم حکمروایی شایسته، مقبولیت داشتن در میان مردم است که به دنبال خود حس مشارکت و همکاری را خواهد داشت که در منطقه مورد مطالعه دهیاران کمتر در معرض دید مردم هستند، پیشنهاد می‌شود دهیاران، ضمن معاشرت بیشتر با اهالی، در مراسمات رسمی و غیر رسمی در سطح روستا حضور بیشتری داشته باشند.

به منظور مدیریت بهتر دهیاران و جلب رضایت ساکنان روستاهای بخش مرکزی شهرستان اردبیل، دهیاران باید مبنای کارکرد خود را بر اساس متغیرهای حکمروایی شایسته تنظیم نمایند؛

متأسفانه یک خلأ ارتباطی بین دهیاران منطقه مورد مطالعه و ساکنان وجود دارد، برگزاری جلسات و نشست‌های صمیمی دهیاران و مردم روستا و استفاده از نظرات مردم و نخبگان روستایی می‌تواند در پر نمودن این خلأ مؤثر باشد؛ اطلاع‌رسانی به مردم روستا و مبهم نبودن فعالیت‌های دهیاری می‌تواند موجب بهبود تعامل هر چه بهتر مردم و دهیاری گردد؛

نظر به این که دهیاران در تفویض اختیار به دیگران نمره قابل قبولی در منطقه مورد مطالعه کسب نکردند، دعوت به همکاری دهنودان در مسائل مختلف، مخصوصاً کسانی که وقت آزاد و تخصص دارند، می‌تواند زمینه ساز روابط مناسبی بین دهیاران و روستائیان باشد.

ضعف دهیاران در شفاف‌سازی کارکرد آنها در منطقه مورد مطالعه می‌تواند که انتشار عملکرد دهیاران به صورت مستمر و دوره‌ای و رسمی در قالب بروشور، جزو برنامه‌های دهیاران قرار گیرد؛

با توجه به برخوردهای متفاوت و رعایت خویشاوندی، برخورد یکسان دهیاران با همه مردم روستا و پرهیز از تبعیض می‌تواند هموارکننده موانع حکمروایی شایسته در منطقه مورد مطالعه باشد.

یکی از اصول حکمروایی روستایی، مشارکت و جلب کمک‌های مردمی در تصمیم‌سازی‌ها، تصمیم‌گیری، اجرا و نظارت بر فعالیت‌ها و اقدامات حکومت‌های محلی است. متأسفانه در بخش مرکزی سازماندهی مناسبی در جلب مشارکت‌های مردمی در عملکرد دهیاران وجود ندارد، در این زمینه تهیه و پخش برنامه‌های رادیویی، تلویزیونی و پوشش

به منظور آشنایی با وظایف دهیار و فراهم آوردن زمینه‌های پاسخگویی دهیار در برابر مردم، پیشنهاد می‌شود وظایف دهیار به عنوان مدیر مستقل محلی در سطح روستا به اهالی روستا ابلاغ گردد.

با توجه به تأثیر مثبت نمایه‌های حکمروایی روستایی در مدیریت دهیاران لازم است تا کارگاه‌ها و بازدیدهای آموزشی و کاربردی به منظور ارتقای دانش و مهارت‌های مدیریتی دهیاران برگزار شود؛

ارائه الگوهای مناسب مدیریتی و رفتاری برای دهیاران با استفاده از ارسال نشریات، جزوه، فیلم و نظایر این‌ها، زیرا استفاده از تجربیات دیگران باعث کاهش اشتباهات اجرایی می‌شود؛

منابع

شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور: ۲۱۸.

سجادی، ژ، صادقی، ی. ۱۳۸۷، تشکیل نهادهای غیر دولتی در راستای ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی، تحقیقات کاربردی در علوم جغرافیایی، ۱۱ (۸): ۷-۳۱.

طالب، م. ۱۳۷۶، مدیریت روستایی در ایران، انتشارات دانشگاه تهران: ۱۰۳.

عظیمی آملی، ج؛ رکن الدین افتخاری، ع. ۱۳۹۳، حکمروایی روستایی، انتشارات سمت: ۳۸-۲۳.

غریباق زندی، د. ۱۳۸۶، نهادهای مدنی و هویت در ایران، انتشارات تمدن ایرانی: ۷۵.

مأموریان، م؛ خسروی، ع، موسوی، س. ع. ۱۳۹۰، مهارت‌های تسهیل‌گری در مدیریت روستایی، چاپ اول، انتشارات موسسه توسعه روستایی ایران: ۸ و ۲۷.

مرکز آمار ایران. ۱۳۹۵، سالنامه آماری استان‌ها.

نجاززاده، م؛ ترابی، ذ. ا؛ ملکان، ا. ۱۳۹۶، بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر حکمروایی خوب و پایداری جوامع روستایی با نقش تعدیل‌گری سرمایه فرهنگی، مورد مطالعه: دهستان گودین شهرستان کنگاور، برنامه‌ریزی فضایی، ۳ (۷): ۴۰-۲۵.

نوروزی، ا؛ مهدوی، د؛ بدری‌زاده، ز. ۱۳۹۶، ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها در چارچوب شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی، مورد مطالعه: بخش مرکزی شهرستان اصفهان،

اجزا شکوهی، م؛ ایستگلدی، م. ۱۳۹۲، بررسی تحلیل عوامل زمینه‌ساز حکمروایی خوب، مورد مطالعه: شهر ترکمن، مطالعات جغرافیایی مناطق خشک، ۱۴ (۴): ۳۱-۴۹.

حسام، م؛ رضوانی، م. ر؛ آشور، ح. ۱۳۹۳، سنجش رضایت‌مندی روستائیان از عملکرد دهیاری‌ها با رویکرد حکمروایی خوب روستایی، مورد مطالعه: دهستان جنوبی شهرستان گرگان، آمایش جغرافیایی فضا، ۱۴ (۴): ۹۹-۱۲۸.

حیدری ساربان، و؛ ابراهیم‌پور، ح. ۱۳۹۴، توسعه روستایی با تأکید بر الزامات مدیریتی، چاپ اول، انتشارات دانشگاه محقق اردبیلی: ۱۷۹ و ۱۹۳.

حیدری ساربان، و؛ ارشدی، ع؛ صائب، ش. ۱۳۹۶، ارزیابی اثرات حکمروایی بر توسعه گردشگری روستایی، مورد مطالعه: شهرستان نیر، فضای گردشگری، ۲۵ (۷): ۳۳-۵۰.

دادورخانی، ف؛ سلمان، م؛ فرهادی، ص؛ زارع، ز. ۱۳۹۰، حکمروایی خوب راهبردی برای کاهش فقر روستایی، نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، ۴ (۳): ۱۲۰-۱۰۳.

دربان آستانه، ع. رضوانی، م. ۱۳۹۳، مبانی مدیریت روستایی، انتشارات دانشگاه تهران: ۱۸۳-۱۵۱.

رحمانی فضلی، ع. ا؛ صادقی، م؛ علیپوریان، ج. ۱۳۹۳، بنیان‌های نظری حکمروایی خوب در فرایند مدیریت روستایی، مدیریت شهری، ۳۸ (۱۴): ۴۳-۵۴.

رضوانی، م. ۱۳۹۱، مبانی برنامه‌ریزی روستایی، نشر سازمان

- Governance And Sustainable Development.
London: Routledge.
- Sheng. K. 2010, Good Governance in Southeast Asia, Environment and Urbanization ASIA, 1 (2): 131- 147.
- United Nations Development Programme. 2004, Human development report. New York, Oxford University Press.
- پژوهش‌های روستایی، ۴ (۸): ۲۵۶-۶۶۲.
- Beer, A. 2014. Leadership and the governance of rural communities, of rural studies, 1 (34): 254-262.
- Elmenofi, G., Bilali, H.E., Berjan, S. 2014, Governance of rural development in Egypt, Annals of Agricultural Science, 59(2): 285-296.
- Morita, S., & Zaelke, D. 2007. Rule Of Law, Good

Assessing and analyzing the performance of Rural Municipalities (RMs) with an emphasis on a competent governance approach. The case of: Villages in the Central District of the Ardabil County

Bahram Imani^{1*} and Behrooz Fathi²

Submitted: 7 December 2018

Accepted: 1 June 2019

Abstract

Selecting a village manager as a new form of rural management can be considered as a turning point in the history of rural management. From the beginning, village municipalities have been using people's cooperation and participation, government grants to meet public needs, improvement and cleaning the living environment, maintaining and operating infrastructures, etc. in order to perform their duties. The purpose of the present research study is to investigate the performance of Rural Municipalities in a proper governance framework from the point of view of the residents of the villages in the Central District of the Ardabil County. The present research is practical in terms of its application and descriptive-analytical in terms of nature. The statistical population of this study is 34 villages with a population of 28199 people and 8151 households. The sample size was estimated to be 387 individuals based on the Cochran formula. The samples in the villages were distributed based on their populations and the selection of samples in rural areas was systematically random. Eight indicators (participation, being law abiding, accountability, responsibility, justness, collective agreement, transparency, efficiency and effectiveness) were used in 60 items in order to evaluate performance of village municipality managers. The questionnaire was designed with closed questions in the format of the five-point Likert scale. The face validity of the questionnaire was confirmed by a panel of expert professors. The reliability of the questionnaire was 0.784 based on Cronbach's alpha. The results of one-sample t-test with a mean score of 2.07 show that the level of proper governance of the villages in the Central District of the Ardabil County was lower than average. The results show that performance of the managers of village municipality is poorer than average according to the viewpoints of residents of the villages in the Central District of the Ardabil County and it is not in desirable conditions.

Keywords: Rural management, Performance evaluation, Rural Municipalities, Good governance, Ardabil County

---

1 - Assistant Professor of Geography and Rural Planning, Mohaghegh-Ardebili University

2 - MS.c. Student, of Geography and Rural Planning, , Mohaghegh-Ardebili University

(*- Corresponding Author Email: Bahram_imani60@yahoo.com)

DOI: 10.22048/rdsj.2019.160198.1758